udstilling af design-scenarier, Aarhus Rådhus 24/06/19
foto: Christian Rejkjær Bülow

Scenarie 1
Breaking Bubbles

Scenarie 2
Islands in the Street

Scenarie 3
Saga Square

VELKOMMEN TIL AARHUS H +10ÅR

MOBILITETSDESIGN-SCENARIER FOR BANEGÅRDSPLADSEN

Udarbejdet af 2. semester MA urban design, Aalborg Universitet,
i samarbejde med Aarhus Kommune, forår 2019

AARHUS KOMMUNE

C-MUS PRAKSIS
mobilities living lab

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Titel Velkommen til Aarhus H +10 år: Mobilitetsdesign-scenarier for Banegårdspladsen (2019)

Bidragydere Studerende og forskere på MA2 Urban Design Aalborg Universitet 2019 samt samarbejdspartnere ved Aarhus Kommune. Se samtlige bidragydere fra Aalborg Universitet hæftets bagside.

Redaktion Ditte Bendix Lanng, Venkata Lalita Apoorva Jayanti og Harshita VishWay

Layout Ditte Bendix Lanng, Venkata Lalita Apoorva Jayanti og Harshita VishWay

Illustrationer Bidragyderne

Skriftserie Arkitektur & Design (A&D Files)
ISSN nr. 1603-6204
Volumen nr. 122

Tak til Stephen Willacy, Susanne Krawack, Charlotte Kjær Petersen, Liv Maria Stender, Mette Stenslund, Martin Højholt, Christina Fruergaard, Emma Hiltmar, Simon Wind, alle fra Aarhus Kommune, samt til Jens Rex, Labland Architects

Yderligere info Aarhus Kommune: Simon Wind, projektleder, Mobilitet, siwi@aarhus.dk
Aalborg Universitet: Ditte Bendix Lanng, lektor Urban Design & Mobilitet, Institut for Arkitektur & Medieteknologi, dbla@create.aau.dk

Dette hæfte indeholder et sammendrag af resultaterne af et samarbejdsprojekt mellem MA2 Urban Design, Aalborg Universitet og Aarhus Kommune. Samarbejdet er blevet til i regi af living lab C-MUS PRAKSIS.

I foråret 2019 har vi i fællesskab stillet skarpt på Banegårdspladsens fremtid.
Resultaterne af samarbejdet er:
// Udstilling på Aarhus Rådhus i perioden 24-28.06.19
// Tre mobilitetsdesign-scenarier for fremtidens Banegårdsplads
// Bylivsindex for Banegårdspladsen *

Alt materiale kan findes på:
vbn.aau.dk/da/projects/aarhus-h-10y-mobilities-design-scenarios-for-the-station-square-b

* Som en del af udviklingen af de tre design-scenarier, har de studerende udarbejdet et bylivsindex for Banegårdspladsen efter Aarhus Kommunes metode. Gennem tællinger, observationer og 100 stop-interviews, giver Bylivsindexet viden om cyklisters og fodgængeres bevægelsesmønstre og oplevede mobilitet. Feltarbejdet blev udført på en hverdag i februar 2019 i tre tidsrum: kl. 7-9, kl. 11-13, samt kl. 15-17.

BANEGÅRDSPLADSEN OM 10 ÅR?

Et sted for ankomster og afgange,
for bevægelser rundt i byen,
for mange forskellige byliv,
for byens funktioner,
for forbrug og offentlighed,
for historiske spor og nutidig kultur.
Hvad kan Banegårdspladsen blive i fremtiden?

13 urban design-studerende fra Aalborg Universitet har udforsket kritisk-kreative designscenarier for de udfordringer og muligheder for byens mobiliteter, som de har set på dette prominente og intense sted.
De har arbejdet med tre forskellige temaer: Sundhed & velfærd; Den grønne by; samt Historie & bymiljø. Og de har gravet sig ned i byrumsanalyser, samtaler, skitsering, feltarbejde, interviews, læsning, modelbygning, mere skitsering, skrivning og visualisering af stedets karakter, muligheder og bindinger. Resultatet er tre mobilitetsdesign-scenarier for fremtidens Banegårdsplads, som vi viser på de følgende sider i oversigtligt format.

Hvad er mobilitetsdesign?
Infrastruktur er byrum.
Mobilitetsdesign arbejder med hverdagens infrastrukturer som steder, der kan byde på mere end blot transport fra A til B. Vi udforsker Banegårdspladsens fremtidige udformning i mulighedsrummet mellem trafikmaskine, byrum, og socialt liv.[i]

Forskning / undervisning / urban design
"At undersøge verden for at forandre den!"
Det er den fælles puls, som forener forskning, undervisning og design i by og mobilitet. Vi stræber efter at skabe produktive, kritiske og kreative forbindelser mellem forskning, undervisning og urban design ved at knytte forskningens begreber og metoder til byens konkrete udfordringer og til relevante, ansvarlige designløsninger.

God læselyst!

Ditte Bendix Lanng, lektor i mobilitet og urban design, koordinator og vejleder, og
Ole B. Jensen, professor i mobilitet og byteori, vejleder

[i] Se:Jensen, O.B. & Lanng, D.B. *Mobilities Design: Urban designs for mobile situations*. London: Routledge.

OPGAVEN

Banegårdspladsen har været et knudepunkt for den aarhusianske trafik siden 1862. Den har forandret sig mange gange. Og nu står den overfor endnu en stor forandring.
Aarhus Kommune har påbegyndt processen med en omdannelse af området omkring Banegårdspladsen. Fremtidens Aarhus H skal se dagens lys, og Banegårdspladsen skal løfte nye opgaver i byen som et sted, der kan flytte folk fra A til B, men også kan mere end det.

Som et afsæt for de studerendes arbejde stillede Aarhus Kommune det følgende spørgsmål:

Hvordan kan Banegårdspladsen blive et vedkommende og attraktivt byrum, samtidig med at den fungerer som et effektivt mobilitetsknudepunkt?

Banegårdspladsen dec. 2018
foto: Ditte Bendix Lanng

Funktionelle forudsætninger defineret af Aarhus Kommune

/ Letbanen eller BRT-linje ind på Banegårdspladsen

/ Et fodgængervenligt byrum

/ Kiss'n'ride faciliteter skal integreres

/ Min. 500 cykel-p-pladser

/ Busruter i begge retninger

/ God tilgængelighed for alle brugere

/ Ingen biler skal krydse Banegårdspladsen

ANALYSEN

Efter en intens proces med stedsanalyser, interviews og observationer, teori og refleksion kom de studerende frem til en række detaljerede karakteristika, udfordringer og uforløste potentialer på Banegårdspladsen.
På tværs af de tre designscenarier kan de samles i tre overordnede potentialer:

1.
Hvordan styrkes Banegårdspladsens hybride identitet som både en trafikmaskine og et betydningsfuldt og vedkommende byrum?

Banegårdspladsen skal være en interessant og attraktiv ankomst til Aarhus med en stærk identitet. Med sin absolut centrale og prominente placering og forbindelser til byens attraktioner og vigtigste funktioner har Banegårdspladsen et stort potentiale og pres for at være det knudepunkt, der byder velkommen til Aarhus, og som sender århusianere og besøgende videre ud i byen med en god oplevelse i bagagen.

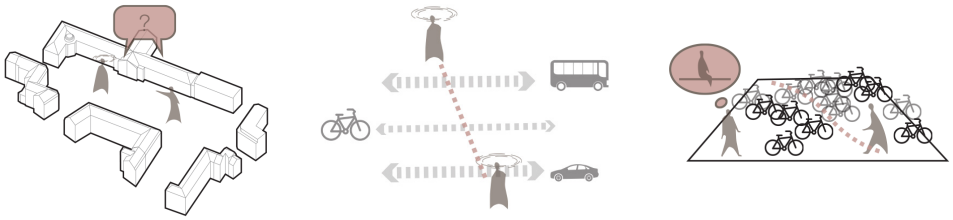

2.
Hvordan transformeres Banegårdspladsen fra et trafikrum mest til biler til et byrum for alle, hvor mange mobilitetsformer og bylivsformer kan få plads?

Banegårdspladsen skal være for alle. Men i dag bruges den næsten kun til transit. Hele 62% af pladsens areal bruges til biler. Bilerne skal ud, letbanen/BRT skal ind, og de bløde trafikanter skal opprioriteres, med plads til gode ventefaciliteter, cykelparkering, og store fodgængerflows.

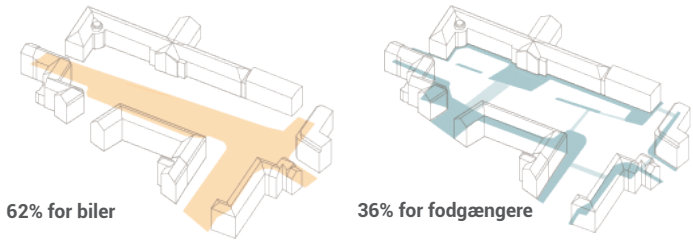

3.
Hvordan organiseres trafikken på Banegårdspladsen, så der skabes gode og trygge oplevelser for mobilisterne?

Trafikken på Banegårdspladsen skal organiseres, så der skabes gode og trygge oplevelser for mobilisterne. Men i dag opleves Banegårdspladsen som et travlt og kaotisk trafikknudepunkt.
De studerende har udarbejdet et Bylivsindex for Banegårdspladsen. Det viser at pladsen med sin megen trafik opleves som kaotisk og utryg, af både cyklister og fodgængere, og at cykel-parkeringen er en stor udfordring.

Scenarie 1
Breaking Bubbles

Udfordringen

Teknologi påvirker og forandrer den måde, vi bevæger os, tænker, kommunikerer, lever og interagerer. Internettet og sociale medier giver os mulighed for hele tiden at være en del af den virtuelle verden. Det er en online-verden, hvor vi lærer, socialiserer og forbruger. Vi er online, mens vi venter på bussen, når vi kører bil, og når vi går til arbejde. Men vi er i mindre grad til stede i den fysiske verden; vi taler sjældent med fremmede undervejs. Vi stirrer ind i vores skærme, og undgår kontakt med personen ved siden af os. Vi lever i vores egen virtuelle og private boble.

Hvordan kan vi 'prikke hul på boblen', så Banegårdspladsen indbyder folk til at være til stede og interagerer med livet og byen omkring sig?

Design-principper

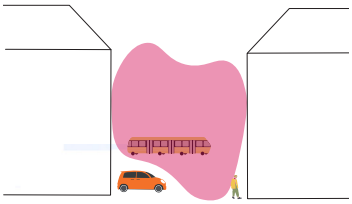

Kunst der skaber identitet

Kunst der iscenesætter mobilitet

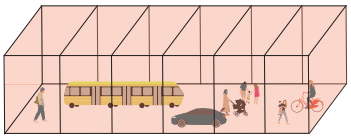

Rum til at mødes

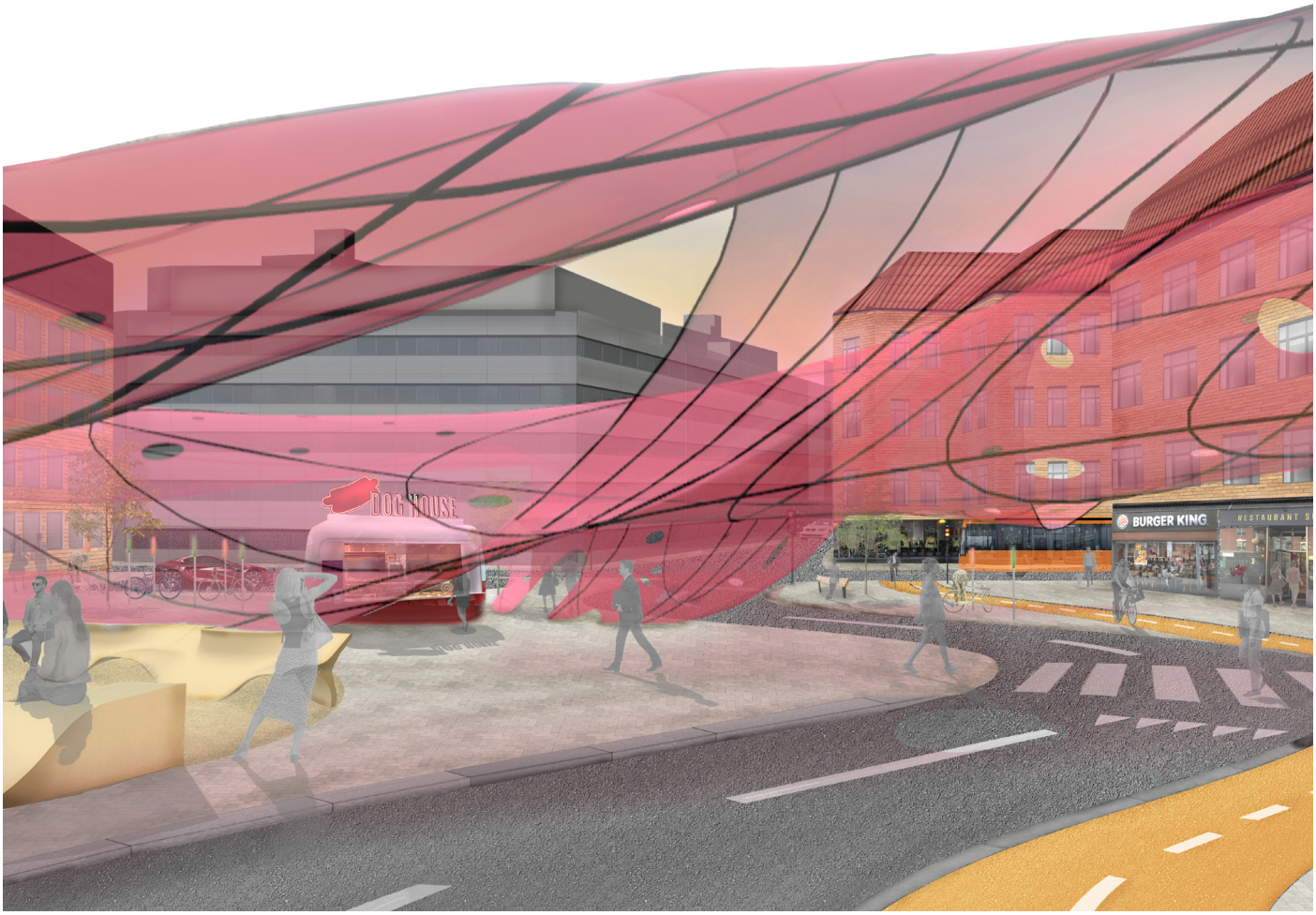

THE PINK HUB

BREAKING BUBBLES

Design-scenarie

'The Pink Hub' arbejder med at forandre det travle-altid-på-farten-med-opmærksomheden-rettet-mod-smart phonen-samfund ved at 'prikke hul på boblen'. Det vil tillade omgivelsernes friktion at være en større del af hverdags-oplevelsen af stedet, så vi kan få en by fuld af interaktion og oplevelsesrigdom. Scenariet er ikke kun et dristigt udsagn med et kunstnerisk strejf. Det er også en påmindelse om at designe byer, der er trygge og effektive, men også overraskende og sjove.

Den lyserøde farve har forbindelse til sanser og følelser; den siges at kunne hjælpe folk af med vrede og aggression. Sammen med overdækningens form, skaber farven lyserød en stor kontrast til omgivelserne. Den indbyder til en ny by-oplevelse, som gør Banegårdspladsen til et pejlemærke med en helt særlig identitet i Aarhus.

Under det lyserøde overdække, rummer scenariet forskellige design-tiltag, som skal gøre Banegårdspladsen tryg og effektiv, sjov og overraskende. Der er integreret funktioner: cykel-parkering, BRT-forbindelse og vente-områder, og rekreative rum for forskellige hastigheder, behov og ønsker. Målet er et mobilitetsknudepunkt, der skaber rum til forskellige aktiviteter og mennesker.

Udvalgt litteratur
1. Jensen, O. B., (2013) Staging Mobilities, Abingdon: Routledge
2. Gehl, J., (2017) Livet mellem husene, Arkitektens Forlag, 7. edition

Udfordringen

Verdens befolkning vokser hastigt, folk flytter tættere sammen, og større byer skabes. I en verden, hvor byer udvides og bygninger bliver højere, er naturen begrænset til landområder og parker. Med nedgangen i natur, er byerne blevet mere forurenede, og forureningen har ledt til nedgang i urban livskvalitet. Urbanisering, klimaforandringer og tab af biodiversitet kræver at vi finder nye måder at leve på og nye måder at bygge by på. I en stor by, er mobilitetssystemerne en af nøglerne til forandring.

Hvordan sikrer vi, at grønne lommer ikke forsvinder i en tæt by, hvor befolkningen vokser – at de ikke drukner i et frådende hav af trafik?

Design-principper

Plads til alle

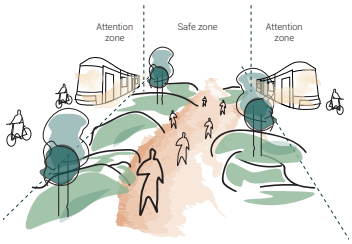

Trygt fodgængermiljø

Grønt offentligt byrum

ISLANDS IN THE STREET

A GREEN TRANSFORMATION OF AARHUS STATION SQUARE

Design-scenarie

'Islands in the Street' er fortællingen om modsætninger, der mødes: mobilitet og det grønne. Det udfordrer en konventionel måde at designe et trafikknudepunkt ved at vise en grøn omdannelse af Banegårdspladsen. Designet er inspireret af ideen om 'Living Streets'. Det sigter på at skabe et grønnere og mere socialt orienteret mobilitetsknudepunkt, som kan fungere som en port til byen og til en grønnere identitet for Aarhus. Design-scenariet prøver at være en pioner ved at vise, at det er muligt at styrke grønne rum i en tæt og kompakt by, også der hvor det ikke synes muligt.

Scenariets mål er en plads, der kan fungere som et trygt trafik-område, ved at tilbyde en serie grønne 'øer'. 'Opmærksomhedszonen' udgøres af kanten af pladsen med busser, letbane, cykelstier og cykel-p. Den 'trygge zone' rummer en park-agtig atmosfære som giver rum til bevægelse, ophold og areal til at udforske det grønne på trædesten, mens man venter på bussen, letbanen eller toget.

Udvalgt litteratur
1. Dr.dk (2019) Vi bygger det væk - Naturen ind i byerne [Online], (Accessed: 22-05-2019)
2. Bain, Lesley et al. (2012) Living Streets: Strategies for Crafting Public Space, John Wiley & Sons, Incorporated

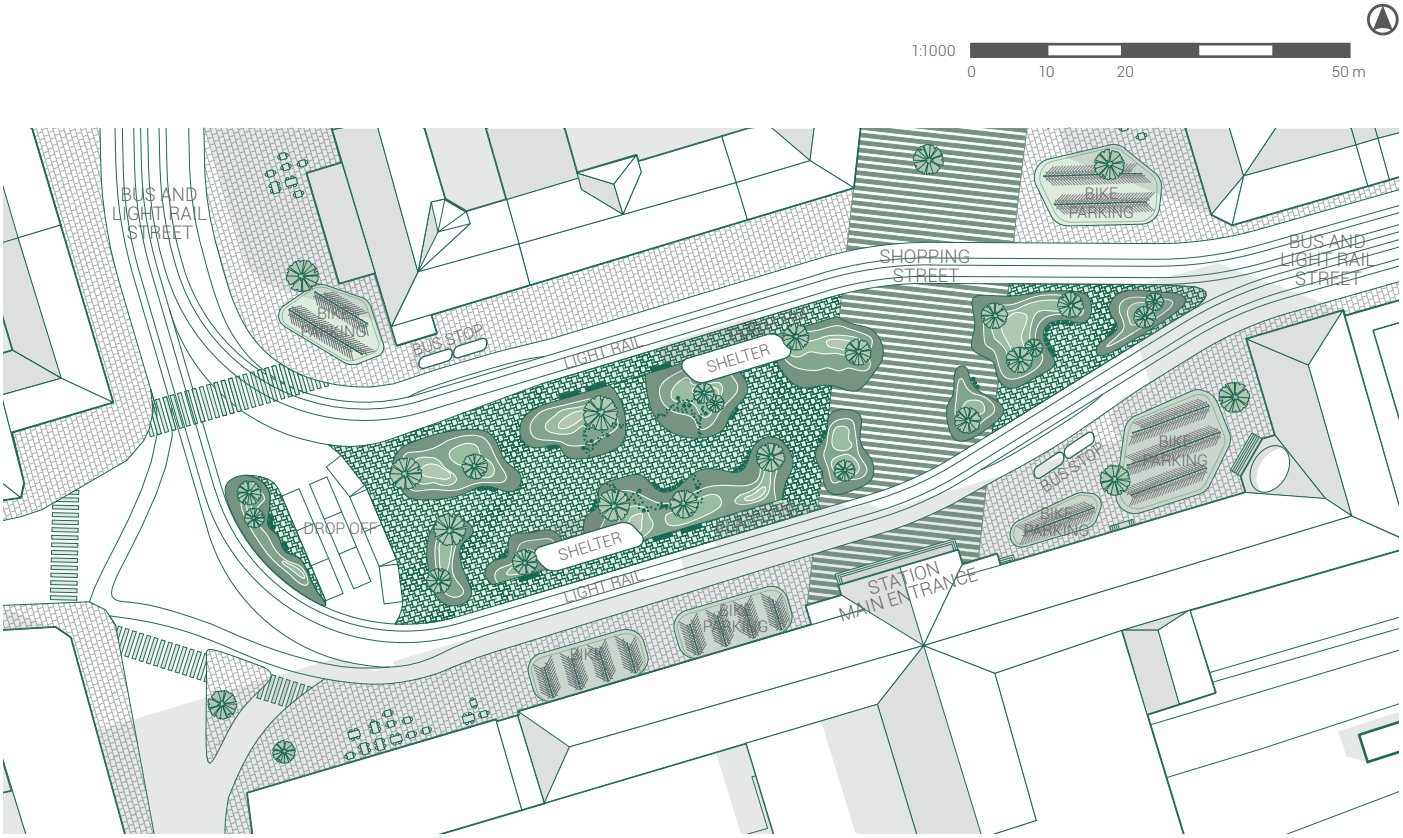

Udfordring

Med hastige forandringer og vækst i teknologi og befolkning, har byen undergået enorm forandring, og der er skabt afstand mellem dens indbyggere og dens historie. Historie ikke blot fortællingen om byens fortid; historien er til stede i hvert eneste aspekt af byggede miljø. En bys historie er et fælles gode, som alle byens indbyggere – fortidens, nutidens og fremtidens – har andel i. Derfor opstår spørgsmålet:

Hvordan kan vi tilpasse den eksisterende infrastruktur, så den kan møde den voksende befolknings behov, samtidig med at vi sikrer, fejrer og styrker byens historiske karakter og identitet?

Design-principper

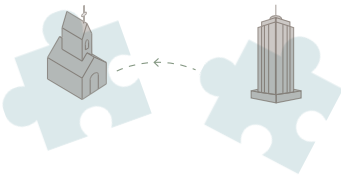

Forbinde fortid og fremtid

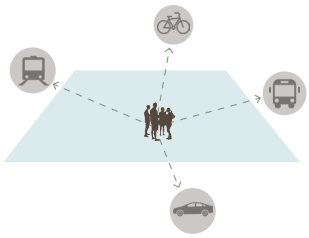

Forskellige transportformer

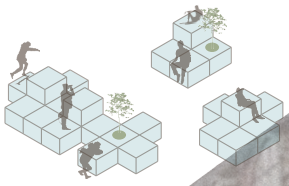

Mangfoldige funktioner

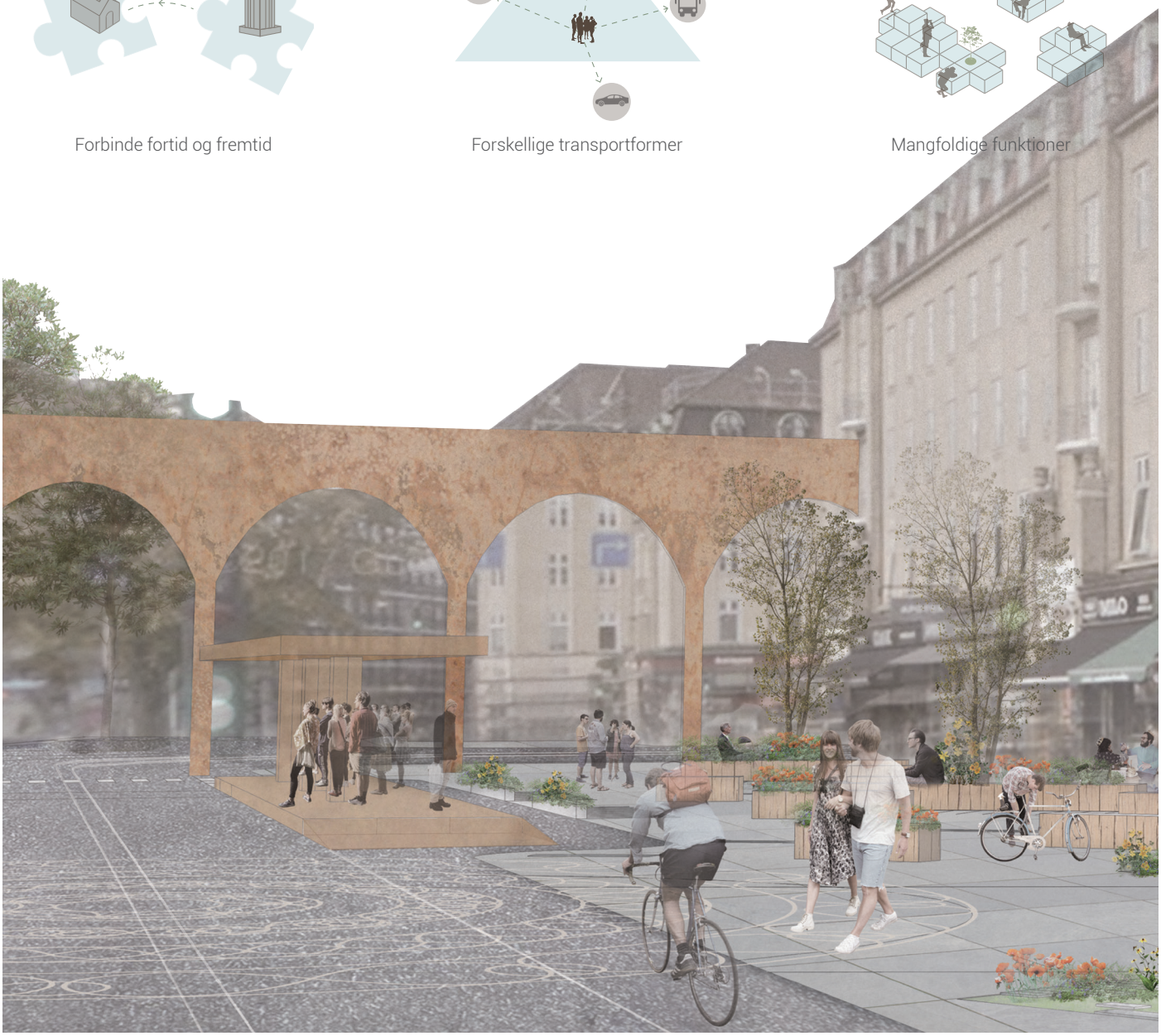

SAGA SQUARE

CONNECTING HISTORY WITH THE PRESENT

Design-scenarie

Saga Square søger at forbinde mennesker med de historiske og kulturelle sider af byen, ved at anvende fortællinger om historien og tage inspiration fra vikingetiden. Pladsens udformning er inspireret af klassiske pladsdannelser for at skabe et sted med en særlig identitet, som kan bidrage positivt til denne del af Aarhus. Scenariet rummer et forbedret infrastruktur for mobilitetsknudepunktet, som kobler historiske inspirationer med nutidige mobilitetsdesign-løsninger.

Det fodgængervenlige design begrænser mobilitet i bil til kiss'n'ride-faciliteter og 5 parkeringspladser, mens det foreslår at busser og letbane deler spor. Fleksible og rigelige siddepladser samt åbne arealer muliggør at Banegårdspladsen kan bruges til mange forskellige aktiviteter. De trinopdelte siddepladser giver mulighed for byens liv kan indtage pladsen til hverdag og fest. Designets udtryk forbinder pladsen til historisk kultur og til den gamle del af byen, mens den svævende ring over pladsen centrale punkt henviser til byens kunstneriske aspekter.

Udvalgt litteratur
1. O' Brien, C. (1997) Form, Function and Sign: Signifying the Past in Urban Water Regeneration, Journal of Urban Design, vol. 2, no.2
2. Whittemore, A.H. (2016) Learning from Lost Landscapes: A Role for Local History in Suburban Infill Strategies, Journal of Urban Design, vol. 21, no.1

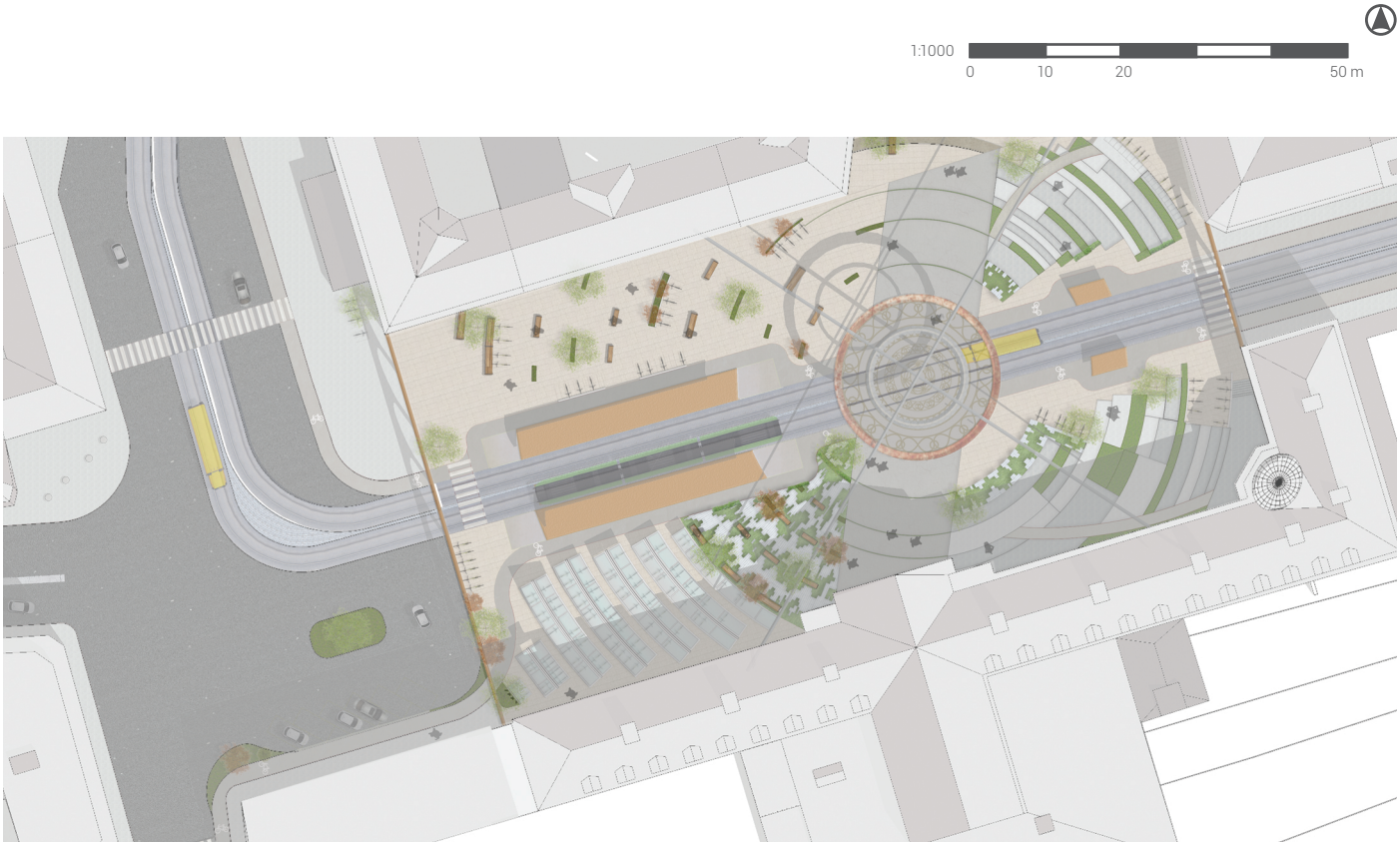

Thea Dahl Christensen
MA2 Urban Design student

Sofie Degn Jensen
MA2 Urban Design student

Adi Dukic
MA2 Urban Design student

Sine Bjerg Ernshof
MA2 Urban Design student

Melike Gultekin
MA2 Urban Design student

Scenarie 1
Breaking Bubbles

Sofie Rejkjær Bülow
MA2 Urban Design student

Julie Kikkenborg Viig
MA2 Urban Design student

Simon Winther Jensen
MA2 Urban Design student

Venkata Lalita Apoorva Jayanti
MA2 Urban Design student

Scenarie 2
Islands in the Street

George Langridge Gould
MA2 Urban Design student

Jiaxin Liang
MA2 Urban Design student

Harshita Vishway
MA2 Urban Design student

Agni Gregoriou
MA2 Urban Design student

Scenarie 3
Saga Square

Niels Agerholm
associate professor / Traffic Planning
supervisor

Ole B. Jensen
professor / Urban Theory and Mobilities
supervisor

Ditte Bendix Lanng
associate professor / Urban Design & Mobilities
coordinator and supervisor